

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Факультет іноземних мов
Факультет іноземної філології
Історичний факультет

ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ

*Тези доповідей
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
28 березня 2019 р.*

Харків – 2019

1. Бартенев И.А., Батажкова В.Н. Очерки истории архитектурных стилей. – М.: Изобразительное искусство, 1983. – 384 с.
2. Клімов А.А. Чудеса світу. Ілюстрована енциклопедія для дітей. – Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2004. – 128 с.
3. Тадж-Махал // 100 великих чудес света / сост. Н.А. Ионина. – М.: Вече, 2005. – С. 384-387.

ЗВИЧАЙ БИНТУВАННЯ НІГ У КИТАЙСЬКІЙ ТРАДИЦІЇ

Ляшевська Ганна Ігорівна, студентка 3 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: к.і.н., доц. Л.М. Ямпольська

Тема дослідження є актуальною з огляду на те, що культура Китаю – одна з найдавніших у світі. Саме Китай є батьківщиною відомих усім винаходів, таких як папір, порох, шовк, компас тощо. Однак, говорячи про винаходи та традиції Китаю, неможливо не згадати й ті, які шокують лише при одному згадуванні. Однією з таких є багатовікова традиція бинтування ніг.

Завдання нашої доповіді: проаналізувати звичай бинтування ніг із точки зору китайської та європейської традиції; з'ясувати причини усталеності вказаного звичаю в китайському соціумі в різні історичні епохи; визначити, які привілеї це надавало жінкам та як до цього ставилися чоловіки.

Звичай бинтування жіночих ніг у Китаї практикувався впродовж майже тисячі років. Це важливий культурно-історичний феномен в історії світової цивілізації, в першу чергу, китайської. Незважаючи на те, що Китай впливав на культуру сусідніх держав – Японії, Кореї, В'єтнаму, слід зазначити, що цей звичай був визначальною рисою саме китайського соціуму.

Витоки бинтування ніг, як і традицій китайської культури в цілому, сягають середньовіччя. У Х столітті в Китаї було покладено початок фізичної, духовної та інтелектуальної дегуманізації жінок, що відобразилося в такому явищі, як звичай бинтування ніг. Інститут «бинтування ніг» розцінювався як необхідний та естетичний і практикувався майже десять століть. Звичайно, робилися спроби «звільнення» ступні. Як правило, на сміливий вчинок зважувалися діячі інтелектуальної сфери та мистецтва, жінки, які мали владу, однак не поділяли думок щодо прагматизму та перспектив цієї традиції. Проте вони були для тогочасного суспільства «білими воронами».

Існує багато легенд про походження цього звичаю. За найпоширенішою легендою, першою в Китаї почала бинтувати ноги придворна дама Йо Нян, яка жила наприкінці епохи Тан (618–907). Вона

була наложницею другого імператора південної династії Тан Лі Юя, який замовив для неї золотий лотос, що слугував сценою для танців. Йо Нян була танцівницею і хотіла здивувати свого коханого, перев'язавши ноги таким чином, щоб вони були схожі на місячний серп. Танцюючи в центрі лотоса, прекрасна дівчина нагадувала легку хмаринку. Саме від цієї події перев'язана ступня отримала назву «золотий лотос» [3, р. 25]. Із критикою цієї легенди виступила Лінь Вейхун, історик, професор Тайванського державного університету, яка досліджувала проблему статі в китайському суспільстві. Дослідниця вважала, що згідно з історичними джерелами, практика бинтування ніг з'явилася в епоху Сун (960–1279). Необхідно зазначити, що коли Китай був завойований маньчжурами, завойовники заборонили використання практики бинтування ніг спеціальним наказом 1662 року. А у 1668 році цей наказ був скасований щодо китаянок, проте траплялися випадки, коли маньчжурські дівчата також бинтували ноги. Щоб бути схожими на китайський ідеал краси, маньчжури вигадали дерев'яні туфлі, нижня частина яких за формою нагадувала «золоті лотоси» китайських красунь [2, с. 392].

З'ясуємо, як саме відбувалася процедура бинтування ніг. Як тільки дівчинці виповнювалося 5 років, її мати починала готуватися до «таємничого обряду». Для цього обирали спеціальний день за місячним календарем (тоді, вважалося, бинтування ніг буде проходити не так болісно), потім доньці обстригали нігті і починали бинтувати пальці ніг так, щоб великий палець був попереду. Бинт потрібно було щільно зафіксувати, щоб пальці лежали дуже щільно один до одного. Потім дівчинка повинна була надіти взуття на кілька розмірів менше її ноги. В цьому взутті дівчата ходили і спали; туфлі дозволялося знімати тільки через кілька днів, щоб помити ноги і замінити пов'язку. До 10 років стопа зменшувалася до потрібних розмірів, і тоді дівчаткам починали давати уроки правильної ходи.

Від розміру жіночої ступні залежав престиж дівчини як нареченої. Так, ідеальна нога мала складати не більше 7 см в довжину (такі ніжки називалися «золотий лотос»), до 10 см – «срібний лотос», понад 10 см – «залізний лотос». При сватанні, в першу чергу, цікавилися саме розміром ноги, оскільки це вважалося найважливішим критерієм при виборі нареченої. У випадках, коли довжина ноги дівчини не виправдовувала бажань нареченого та його родичів, вона піддавалася публічному посміховищу.

У «чоловічому» китайському суспільстві з культом жіночої непорочності головне завдання полягало в тому, щоб обмежити пересування жінки. Страшне та болісне деформування ніг робило її залежною від своєї родини. Вважалося, якщо у дівчини «лотосові ніжки», то вона походить з аристократичної родини, адже селянам потрібно було протягом усього дня працювати, а з такими ніжками неможливо було

довго ходити, це приносило їм значні муки. Таким чином, основним заняттям дівчини було сидіти вдома, а в особливих випадках, коли ноги були сильно понівечені, дівчата пересувалися лише за допомогою служниць.

Ідеалом чоловічої краси була дівчина з маленькою ніжкою. Одним з основних критеріїв при укладенні шлюбу був розмір ноги нареченої. Матері, коли бинтували своїм дочкам ступні, просили їх потерпіти заради перспективного шлюбу. Також не варто відкидати й те, що вже в більш пізній час це був хороший спосіб змусити жінку сидіти вдома і займатися вихованням дітей. Хо́да з таким розміром ноги вважалася більш витонченою. Маленький розмір ноги слугував ознакою відмінності жінки від чоловіка, жінка зі звичайним розміром ноги була подібна чоловікові. За традицією вважалося, що, відчуваючи біль, дівчина швидше виросте покірною (ніж владною і сильною) та буде підкорятися своєму чоловікові [1].

Лідери Тайпінського повстання 1850–1864 рр. і реформатори 1870-х – 1890-х рр., які боролися за права жінок, намагалися обмежити свавілля традиції відповідними постановами. Так, у 1853 році тайпінський уряд заборонив на підвладних йому територіях бинтувати ступні. У 1874 році було створене «Суспільство небесної ноги» – так називали стопу природного розміру, створену Богом, а не трансформовану людьми з урахуванням ідеалів того часу. У 1883 році реформатор Кан Ювей створив організацію «Товариство звільнення ніг».

Однак, скільки б указів не видавав уряд, які б ідеї не пропонували реформатори, всі ці спроби не закінчувалися успіхом, і через деякий час ноги знову починали бинтувати. Члени деяких організацій навіть давали обіцянки про те, що не будуть бинтувати стопи своїм дочкам, а їхні сини ніколи не візьмуть за дружин дівчат із лотосовими ніжками. І лише в 1949 році влада КНР змогла домогтися повної заборони лотосових ніжок.

Проаналізувавши матеріал дослідження, можна зробити висновки, що жінки підкорялися жорстокій традиції бинтування ніг із покоління в покоління, оскільки їм з дитинства навіювали думки про щасливе майбутнє з заможним чоловіком. Прочитавши спогади китайських жінок стосовно цієї традиції, слід зазначити, що вони містять досить неоднозначні оцінки: одні заздрили дівчатам, які могли бігати, грати, ходити без відчуття болю, а інші й досі пишаються своїми «лотосовими ніжками» і ні про що не шкодують. Багато з жінок взагалі втратили змогу пересуватися самотійно і до кінця життя були прикуті до власного дому.

У сучасному суспільстві дослідники і пересічні громадяни по-різному ставляться до традиції лотосових ніжок: одні займають нейтральну позицію і вважають, що не можна критикувати традиції і звичаї чужих культур; інші – вкрай негативно, вважаючи, що не можна приносити такі жертви заради ідеалів суспільства, моди і краси. Ця традиція є доказом

того, що в усі часи заради краси дівчата були готові на все, а в деяких випадках навіть прирікали себе на довічний біль.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДжЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Верисова А.Д. Традиции древнего Китая: лотосовые ножки // Современные научные исследования и инновации. – 2015. – № 9. – Ч. 2 [Электронный ресурс]. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2015/09/57310> (дата обращения: 08.02.2019).
2. Усов В.Н. Последний император Китая. Пу И. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 415 с.
3. Howard S. Levy. Chinese Footbinding: the History of a Curious Erotic Custom. – New York: W. Rawts, 1966. – 240 p.

СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ В ЖИТТІ ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Ольшевська Анастасія Вячеславівна, студентка 3 курсу

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Науковий керівник: к. політ. н., доц. Г. С. Панасенко

Як і більшість держав Східної Азії, Корея – це країна всеохоплюючої ієрархії. Жорстка ієрархія пронизує усе корейське суспільство, визначаючи як особисті, так і службові відносини будь-якого корейця. У конфуціанській традиції суспільство та держава завжди ототожнювалися з патріархальною сім'єю, рівності в якій не могло існувати просто за визначенням: батька шанували більше за матір, батьків – за синів, братів – за їхніх сестер. Важлива роль приділяється і віку осіб, адже молодший завжди має шанувати старшого, навіть якщо різниця між ними мінімальна. Уявлення про те, що суспільство являє собою суворо ієрархізовану піраміду, в якій просто не може бути двох осіб, абсолютно рівних між собою, зберігається на Далекому Сході й донині, що в певній мірі спричиняє сповільнення розвитку корейського суспільства.

Засади конфуціанства закріпилися в Кореї ще за часів Чосон – найвеличнішої династії, що залишалася при владі протягом п'ятих століть. Тоді саме конфуціанська ієрархія та феодальна система визначали, хто може просунутися вперед, а хто – категорично ні. Як не дивно, ця традиція й сьогодні не припиняє свого існування. Нині Південна Корея є яскравою країною, що динамічно розвивається на базі ринкової економіки. На перший погляд, це держава, успіх якої може бути зразком для наслідування. Тим не менш, існує велика кількість проблем, що не одразу кидаються у вічі. Південна Корея – це не лише мальовнича природа, енергійна поп-музика та новітні технології. На думку великої кількості представників молодого покоління, це місце, де дуже важко жити, адже соціальний статус людей визначений майже із самого народження [3, с. 156].